

Borba protiv trgovine ljudima

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini pokazuje jasnu posvećenost suprotstavljanju trgovini ljudima kroz jačanje kapaciteta domaćih vlasti da se suprotstave toj užasnoj praksi, uključujući jačanje zakonodavnog i političkog okvira i profesionalni razvoj pravosuda i drugih relevantnih aktera. Nadalje, Misija prati sve slučajeve trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini (BiH) i sarađuje s lokalnim partnerima i institucijama na osiguravanju veće zaštite i podrške žrtvama trgovine ljudima.

Šta je trgovina ljudima?

Često se naziva modernim oblikom ropstva, trgovina ljudima je krivično djelo koji krši osnovna ljudska prava i uništava dostojanstvo preživjelih, čak i dugo nakon što se eksploracija okonča.

Palermo protokol¹ i Evropska konvencija o borbi protiv trgovine ljudima² pružaju

međunarodno prihvaćenu definiciju trgovine ljudima. Prema ovim dokumentima, trgovina ljudima sastoji se od tri ključna elementa:

1. Radnje - regrutovanje, prevoz, premještanje, skrivanje ili primanje osoba;
2. Sredstva - prijetnja ili upotreba sile ili drugih oblika prisile, otmica, prevara, obmana, zloupotreba moći ili položaja ranjivosti ili

davanje ili primanje plaćanja ili koristi radi postizanja pristanka osoba koja ima kontrolu nad drugom osobom; i

3. Svrha iskorištavanja - uključujući, ali ne ograničavajući se na seksualnu eksploraciju, radnu eksploraciju i uklanjanje organa.

Trgovina djecom postoji čak i bez elementa sredstava (opisanog gore).

U skladu sa OSCE-ovim sveobuhvatnim pristupom sigurnosti, utemeljenim na poštivanju standarda ljudskih prava, Ministarsko vijeće OSCE-a je u decembru 2003. godine usvojilo Odluku br. 2/03 o borbi protiv trgovine ljudima³ kao izraz važnosti koju OSCE pridaje ovom pitanju. Odlukom su uspostavljeni mehanizmi

OSCE-a za pomoć državama članicama u borbi protiv trgovine ljudima, uključujući uspostavljanje posebnog predstavnika i koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima sa sjedištem u Beču. Odluka je također odobrila OSCE-ov Akcioni plan za borbu protiv trgovine ljudima⁴, koji zajedno sa svojim dodacima iz 2005⁵. i 2013⁶. pruža sveobuhvatan alat za pomoć državama članicama u ispunjavanju obaveza u borbi protiv trgovine ljudima, uključujući sljedeće mјere:

- Krivično gonjenje onih koji pomažu ili čine zločin trgovine ljudima
- Prevenciju trgovine ljudima
- Zaštitu žrtava
- Promoviranje partnerstva između svih aktera, javnih i privatnih, uključenih u borbu protiv trgovine ljudima.

¹ United Nations, United Nations Protocol to Prevent, Suppress, and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the UN Convention against Transnational Organized Crime (2000), Article 3.

² Council of Europe, Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings (2005), Article 4.

³ Decision No.2/03 Combating Trafficking in Human Beings, MC.DEC/2/03, 2 December 2003;

⁴ Decision No.2/03 Annex, OSCE Action Plan to Combat Trafficking in Human Beings MC.DEC/2/03 Annex, 2 December 2003; Permanent Council Decision No.685 Annex Addendum to the OSCE Action Plan to Combat Trafficking in Human Beings: One Decade Later PC.DEC/1107/Corr.11 Annex, 6 December 2013;

⁵ BiH Criminal Code Art. 186, Federation of BiH Criminal Code, Art. 210a, Republika Srpska Criminal Code, Arts. 145 and 146, Brčko District of BiH Criminal Code, Art. 207a.

⁶ OSCE Mission to BiH, Training Manual for Judges and Prosecutors, (2018).

Trgovina ljudima u Bosni i Hercegovini

U Bosni i Hercegovini trgovina ljudima se povećala od sredine do kraja devedesetih godina, kada se vjeruje da su hiljade žena, većinom iz istočne Europe, postale plijen organiziranog kriminala. U posljednje dvije decenije, međutim, situacija se promijenila. Danas je tipična žrtva trgovine ljudima u BiH građanin, često mlađi od 18 godina, i podložan seksualnom i radnom iskorištavanju, prisilnom prosjačenju ili prisilnom kriminalu. Uprkos mnogim naporima koje domaće vlasti poduzimaju na suprotstavljanju trgovini ljudima, i dalje postoje značajni nedostaci. Iako sva četiri krivična zakona u BiH kriminaliziraju trgovinu ljudima, nedostatak harmonizacije, uključujući i po pitanju jedinstvene minimalne kazne, ometa efikasno procesuiranje. Pored blagih i nedosljednih krivičnih sankcija, istrage trgovine ljudima i identifikacija žrtava kreću se prilično sporo, pa čak i uspješna krivična gonjenja rijetko rezultiraju dodjelom odštete žrtvama. Pored toga, trgovci ljudima često mijenjaju svoje metode i prakse, što otežava otkrivanje i borbu protiv ove unosne kriminalne aktivnosti.

Državni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne imigracije u BiH

Osnovan 2004. godine, Državni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne imigracije u BiH (Državni koordinator) nadgleda i koordinira provedbu relevantnih strateških dokumenata i aktivnosti u borbi protiv trgovine ljudima na svim nivoima vlasti. Takvi napor uključuju koordinaciju sastanaka s organizacijama i institucijama koje su uključene u prevenciju trgovine ljudima i prikupljanje podataka i informacija potrebnih za pripremu godišnjih izvještaja o mjerama za borbu protiv trgovine ljudima u BiH.

Doprinos Misije naporima za borbu protiv trgovine ljudima

Misija sarađuje s lokalnim partnerima i institucijama na suzbijanju trgovine ljudima, kako bi se zajamčilo pružanje zaštite i podrške žrtvama i osiguralo postojanje potrebnih institucionalnih i zakonodavnih rješenja. Pored pružanja podrške državnom koordinatoru, Misija provodi značajan broj aktivnosti na izgradnji kapaciteta.

Konkretno, Misija, u saradnji sa Centrima za edukaciju sudija i tužilaca organizira obuke, radionice i konferencije

usmjerene na unapređenje odgovora pravosuđa na trgovinu ljudima, razmjenom znanja o ključnim pitanjima za rješavanje problema trgovine ljudima. Misija je izradila Priručnik za obuku sudija i tužilaca⁷ kako bi pomogla u osiguravanju održivosti takvih programa. Misija također sarađuje sa agencijama za provođenje zakona kako bi ojačala njihovo razumijevanje i sposobnost identifikacije i efikasnijeg rješavanja krivičnih djela povezanih sa trgovinom ljudima. Kako bi agencijama za provođenje zakona i tužilaštvo olakšala provođenje efikasnih istraživačkih djela povezanih sa trgovinom ljudima, s posebnim fokusom na zaštitu žrtava, Misija je razvila Priručnik za provođenje istraživačkih djela u predmetima trgovine ljudima⁸. Pored toga, Misija je izradila Sažet prikaz sudske prakse u slučajevima trgovine ljudima⁹, koji objedinjuje relevantne sudske odluke.

Prvenstveno namijenjen pravnim praktičarima, sažetak se također pokazao vrijednim resursom za socijalne radnike, nastavnike i druge koji se bave pitanjima vezanim za trgovinu ljudima.

Kao bitan aspekt borbe protiv trgovine ljudima, posebno u pogledu trgovine ljudima u mješovitim migracijskim tokovima, Misija usko surađuje s terenskim misijama OSCE-a u široj regiji kako bi ojačala regionalnu suradnju u odgovoru na trgovinu ljudima. U tu svrhu, Misija je prevela i promovirala niz publikacija OSCE-a, uključujući Od prihvata do priznavanja: identifikovanje i zaštita žrtava trgovine ljudima u mješovitim migracionim tokovima¹⁰ i Jedinstvene smjernice za identifikaciju i upućivanje žrtava trgovine ljudima unutar okvira za prihvat migranata i izbjeglica u državama članicama OSCE-a¹¹.

⁷ OSCE Mission to BiH, Manual for Investigating Trafficking in Human Beings, (2020).

⁸ OSCE Mission to BiH, A Case Law Compendium in Trafficking in Human Beings, (2015)

⁹ OSCE SR/CTHB, From Reception to Recognition: Identifying and Protecting Human Trafficking Victims in Mixed Migration Flows, (2018).

¹⁰ Dostupno na <https://www.osce.org/bs/secretariat/399206?download=true>.

Pratite Misiju OSCE-a u BiH

